

Visienota Ontwikkelingssamenwerking

Verklarende woordenlijst

Kamerlid Ingeborg De Meulemeester
Ingeborg.demeulemeester@n-va.be
www.ingeborgdemeulemeester.be

1^e pijler van ontwikkelingssamenwerking

Programma's of projecten in een ontwikkelingsland die gefinancierd worden door een overheid (de federale overheid, gemeenschappen, gewesten of gemeenten) op basis van een overeenkomst tussen beide overheden, ook wel gekend als bilaterale samenwerking.

De Belgisch Technische Coöperatie (BTC) voert de opdrachten van de federale regering inzake ontwikkelingssamenwerking uit. Op Vlaams niveau bestaat sinds 1993 het Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking (VAIS). Dit agentschap voert het eigen Vlaamse beleid uit inzake ontwikkelingssamenwerking.

2^e pijler van ontwikkelingssamenwerking

Projecten en programma's die op internationaal niveau worden gefinancierd door verschillende (bilaterale) donoren. De uitvoering gebeurt echter door de internationale instellingen, zoals de EU en de VN die o.a. de coördinatie van de projecten en programma's op zich nemen.

3^e pijler van ontwikkelingssamenwerking

Alle programma's of projecten die uitgevoerd worden door erkende niet-gouvernementele organisaties (ngo's), universiteiten, wetenschappelijke instellingen, enz. Momenteel wordt een deel van het federale budget jaarlijks gereserveerd om deze vorm van ontwikkelingssamenwerking te ondersteunen (medefinanciering).

4^e pijler van ontwikkelingssamenwerking

Onder deze term vallen alle ontwikkelingsinitiatieven die niet behoren tot de overige 3 pijlers. Initiatieven opgezet door diverse actoren in onze maatschappij. Naar schatting zijn momenteel 30.000 tot 60.000 mensen in Vlaanderen als vrijwilliger betrokken bij een eigen project in het Zuiden.

11.11.11

De Koepel van de Vlaamse Noord-Zuidbeweging. Binnen de koepel plegen ngo's overleg en doen ze aan politiek lobbywerk rond gemeenschappelijke thema's. alle lidorganisaties onderschrijven het politiek handvest van 11.11.11. Ook educatie en bewustmaking zijn een belangrijk werkdomein.

Adaptatie

In het kader van klimaatverandering wordt "adaptatie" als specifieke term gebruikt. De adaptatie, of de aanpassing, aan de klimaatverandering bestaat erin dat mensen, organisaties, samenlevingen, overheden, etc. inspanningen doen om de (vaak negatieve) effecten van klimaatveranderingen tegen te gaan of de effecten ervan op het leefmilieu te verminderen.

Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA)

Een instelling die losstaat van de Nationale Bank van België en die toezicht houdt op de financiële sector in België. De instelling ziet er onder andere op toe dat de financiële instellingen in België bepaalde gedragsregels naleven.

Bedrijven (4^e pijler ontwikkelingssamenwerking)

Steeds meer bedrijven vinden het belangrijk om te tonen dat ze ook oog hebben voor het maatschappelijk welzijn in de landen waar ze actief zijn. In Vlaanderen brengt het platform KAURI de bedrijven samen die bezig zijn met maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Begrotingssteun

Een vorm van financiële steun aan de begroting van een partnerland, waarbij geldmiddelen worden overgemaakt naar de Schatkist van het partnerland in het kader van een tussen donors en het partnerland afgesproken nationaal of sectoraal samenwerkingsprogramma.

Besparingen

In de huidige financiële context wordt op federaal niveau steeds meer bespaard op ontwikkelingssamenwerking. In 2012 bespaarde de federale overheid al 13,3% van het budget voor ontwikkelingssamenwerking, ofwel 420 miljoen euro. In 2013 zou een bijkomende 100 miljoen euro bespaard worden. In april 2013 raakte bekend dat bovenop dit bedrag nog een bijkomende 25 miljoen euro bespaard moet worden in 2013 en in juni 2013 raakte bekend dat het totale bedrag van de besparingen voor 2013 zou stranden op 175 miljoen euro. Naar 2014 toe zou opnieuw eenzelfde bedrag bespaard moeten worden. Op Vlaams niveau daarentegen is het budget voor ontwikkelingssamenwerking de laatste jaren stabiel gebleven, en zelfs licht gestegen, met in 2012 een budget van 30.632.047,14 euro. In 2011 bedroeg het Vlaamse budget voor ontwikkelingssamenwerking 27.669.057,99 euro. In 2010 bedroeg dit budget 27.556.638,63 euro en in 2009 bedroeg het budget 28.298.587,75 euro. Dit toont aan dat besparingen op ontwikkelingssamenwerking niet altijd noodzakelijk zijn.

BRIC landen

BRIC verwijst naar Brazilië, Rusland, Indië en China. Deze term werd voor het eerst gebruikt in een rapport van Goldman Sachs over de investeringsbanken wereldwijd. Deze landen bevonden zich in een soortgelijke economische situatie en ontwikkelingspad.

Bruto Binnenlands Product (BBP)

De economische productiviteit per inwoner van een land. Belangrijk hierbij is dat het de economische output betreft die gegenereerd wordt op het eigen

grondgebied, zowel door binnenlandse als buitenlandse arbeidskrachten (dus ook niet-Belgen die op Belgisch grondgebied actief zijn).

Bruto Nationaal Inkomen (BNI)

Het inkomen per inwoner. De inwoners zijn zowel de binnenlandse (Belgen) op het eigen grondgebied als binnenlandse (Belgen) in het buitenland.

Bruto Nationaal Product (BNP)

De economische productiviteit per inwoner van een land. Hiertoe wordt zowel de economische output gerekend gegenereerd op het eigen grondgebied van het land, maar ook de economische output gegenereerd in derde landen waar inwoners van het eigen land actief zijn. M.a.w. zowel de economische activiteiten van inwoners in eigen land als inwoners in het buitenland worden in rekening gebracht.

Comparatief voordeel

In het kader van ontwikkelingssamenwerking is het belangrijk dat een samenwerking gebaseerd is op een comparatief voordeel. In de bilaterale samenwerking is het noodzakelijk dat de donor over de nodige kennis beschikt om zo de ontwikkeling van bepaalde sectoren en domeinen bij de partner te kunnen bevorderen. Om dit te bekomen is een coördinatie tussen verschillende donoren noodzakelijk zodat de donor met de best beschikbare kennis en mogelijkheden binnen één domein ook effectief actief werkzaam is op dit domein in de landen waar de nood het hoogst is.

Conditionaliteit

In het samenwerkingsakkoord worden bepaalde voorwaarden toegevoegd zodat zowel de donor als de partner zich aan bepaalde vooraf bepaalde en goedgekeurde condities moeten houden. Indien één van beide partners dit niet doet hangen hier meestal, tevens ook vooraf bepaalde, gevolgen aan vast.

Corporate governance

Bedrijven met een corporate governance visie richten zich op een open boekhouding en volledige transparantie. Zij willen duidelijkheid brengen in het onderscheid tussen de werkingskosten en de structurele kosten enerzijds en de kosten voor de effectieve uitwerking van de bedrijfsdoelstellingen anderzijds.

Culpabiliseren

Iemand beschuldigen. Iemand met een beschuldigende vinger aanwijzen.

Donorland

Het land, de deelstaat of regio die een samenwerkingsakkoord met een partnerland afsluit met het oog op ontwikkeling. Het donorland beschikt over de financiële middelen om de ontwikkeling van bepaalde domeinen, sectoren of

overheidsdepartementen in het partnerland te bevorderen. Dit kan gebeuren via projectsteun, programmasteun of begrotingssteun.

Draagvlak ontwikkelingssamenwerking

Bij de inwoners van het donorland moet er een voldoende draagvlak bestaan om het buitenlandse beleid van de donor te ondersteunen. De donor moet beslissingen inzake ontwikkelingssamenwerking niet enkel verantwoorden naar de partner en de burgers van het partnerland toe, maar ook naar de eigen burgers.

Duurzame ontwikkeling

Dit is de ontwikkeling die voorziet in de behoeftes van de huidige generatie zonder de mogelijkheden van de toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien in gevaar te brengen. Het omvat alle ontwikkelingen die bijdragen aan een wereld die efficiënter en zuiniger omgaat met de aarde en haar bewoners: milieuvriendelijke producten, energiezuinige levenswijze, lokale producten, eerlijke handel, etc.

Eerlijke handel

Eerlijke handel of fair trade bevordert duurzame ontwikkeling in de internationale handel. Fair trade betekent dat boeren in het Zuiden een eerlijke prijs krijgen voor hun exportproducten zodat koffie, cacao, bananen, etc. een prijs die in verhouding staat tot de werkelijke productiekosten en niet wordt bepaal door de verhoudingen op de internationale markt.

Eigenaarschap

Ontwikkelingssamenwerking kan in het donorland de uitbouw van projecten of programma's ondersteunen. Eigenaarschap in deze context betekent dat het partnerland, op termijn, de volledige eigenaar wordt van de projecten of programma's die in samenwerking met de donor werden opgesteld. Het gaat hierbij niet louter om het fysieke eigenaarschap (uitvoering, controle, opvolging, eigen financiering), maar ook om het psychologische eigenaarschap (streven naar ontwikkeling, het "willen slagen", zoeken naar nieuwe mogelijkheden en innovatie). Wanneer het partnerland de volledige eigenaar is van een project is dit één van de bewijzen van een efficiënte ontwikkelingssamenwerking.

Emissiereductie

Eén van de officiële definities luidt "Het verminderen van de uitstoot van stoffen die een (mogelijk) schadelijk effect op het milieu hebben". Deze vermindering van de uitstoot is echter niet gratis doordat dit vaak nieuwe technologieën of aanpassingen van de standaard technologieën vereist.

Ontwikkelingslanden hebben dan ook vaak niet de mogelijkheden om binnen hun eigen ontwikkeling ook nog aan emissiereductie te doen.

Europese Unie

Europa is de grootste donor wereldwijd. De EU geeft, samen met de lidstaten, 60% van de wereldwijde officiële ontwikkelingshulp. Op Europees niveau werd afgesproken dat tegen 2015 alle leden 0,7% van het bruto nationaal inkomen (BNI) zullen besteden aan ontwikkelingssamenwerking.

Exit-strategie

De belangrijkste eigenschap van ontwikkelingssamenwerking bestaat erin dat deze niet oneindig is. Op termijn moeten de landen zelfredzaam worden en hiertoe draagt de ontwikkelingssamenwerking bij. De keuze van de partnerlanden is meestal gebaseerd op een aantal vooraf bepaalde variabelen. Ook de samenwerkingsakkoorden moeten gebaseerd worden op conditionaliteit om de transparantie en de evaluaties ten goede te komen. Echter, indien de samenwerking met een partnerland niet langer nodig is, niet langer mogelijk is, of niet langer tot effectieve resultaten leidt, moet de donor de moed hebben om de samenwerking te analyseren en eventueel (gedeeltelijk) stop te zetten. Deze stopzetting mag niet gebeuren zonder een goede verantwoording tegenover het partnerland, tegenover de burgers in het partnerland en tegenover de burgers in eigen land. De vooraf bepaalde exit-strategie kan het stappenplan voor de (gedeeltelijke) stopzetting van de hulp bekend maken voor donor en partner en zo het risico op puur politieke beslissingen verminderen.

Financial Services and Markets Authority (FSMA)

Een instelling die losstaat van de Nationale Bank van België en die toezicht houdt op de financiële sector in België. De instelling ziet er onder andere op toe dat de financiële instellingen in België bepaalde gedragsregels naleven.

Gebonden versus ongebonden hulp

Men spreekt van gebonden hulp wanneer een gegeven bedrag verplicht besteed dient te worden bij bedrijven en / of dienstverleners van het donorland. Aan deze hulp hangt meestal ook een verbintenis om de geboden (financiële) hulp uitsluitend te gebruiken binnen de vooraf bepaalde sectoren, projecten of programma's. Bij ongebonden hulp spelen er geen geografische of sectorale beperkingen mee bij de besteding van het geld.

Gemeenten en ontwikkelingssamenwerking (1^e pijler ontwikkelingssamenwerking)

Ook op gemeentelijk en provinciaal vlak wordt er steeds vaker een ontwikkelingsbeleid uitgestippeld. Projecten met een lokale verankering kunnen steun krijgen via subsidiëring. Aangezien deze beleidsorganen het

dichtst bij de bevolking staan, zijn zij ook de ideale speler om de bevolking te sensibiliseren.

Goed bestuur

Bestuur dat de optimalisering beoogt van het beheer van de institutionele capaciteiten, de besluitvormingsprocessen van de overheden en het beheer van het overheidsgeld, met respect voor de democratie, de rechtsstaat, de mensenrechten en de fundamentele vrijheden en gelijkheden.

IATI

Het "International Aid Transparency Initiative", of kortweg IATI, is in essentie ontstaan als een vrijwilligersorganisatie met verschillende stakeholders. Het IATI wil de onderlinge samenwerking tussen de donoren, de ontwikkelingslanden, de civil society en (on)afhankelijke experts verbeteren zodat de hulp en de samenwerking met het oog op ontwikkeling efficiënter kan worden. De transparantie van deze hulp staat hierbij centraal.

In foro interno in foro externo

In het werk *Leviathan* van Hobbes verwijst hij naar de Latijnse uitspraak *in foro interno in foro externo*. Hij beschrijft dat de natuurwetten en de handelingen van de mens steeds uitgaan van een zekere innerlijke wil: mensen moeten iets willen en in het kader van ontwikkelingssamenwerking kan dit duiden op de wil van verandering. Echter, bij het uitvoeren van deze verandering is de wil op zich niet altijd voldoende. In een context waar eigenbelang en zelfbeschikking centraal staan zal iemand steeds eerst de eigen ontwikkeling voorop stellen alvorens zichzelf op te offeren om mede de ontwikkeling van een regio of land te ondersteunen. Maar, hoewel dit deterministisch denken van Hobbes een belangrijke plaats in de geschiedenis heeft, wordt de uitspraak *in foro interno in foro externo* in de huidige context tevens ook iets anders geïnterpreteerd. Een volwaardig Vlaams buitenlands beleid werd pas mogelijk met de bijzondere wet van 5 mei 1993 van de St. Michielsakkoorden waar het beginsel *in foro interno, in foro externo* van toepassing werd. Elk bestuursniveau - de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen - krijgt de mogelijkheid om inzake de bevoegdheden waarvoor ze bevoegd is, een eigen buitenlands beleid te voeren. Tegelijkertijd beschikken de Gewesten en Gemeenschappen over de grootst mogelijke autonomie om hun eigen bevoegdheden uit te oefenen waardoor er geen juridische hiërarchie bestaat tussen het federale en het regionale niveau.

Internationaal Monetair Fonds (IMF)

Het IMF is een gespecialiseerde organisatie die zich toespitst op geldzaken. Zij leent geld aan landen en houdt toezicht op nationale, regionale en internationale financiële trends. Het IMF geeft raad, technische bijstand en gespecialiseerde

opleidingen. Het zijn voornamelijk ontwikkelingslanden en Oost-Europese landen die bij het fonds aankloppen.

International Public Sector Accounting Standards (IPSAS)

Een code met algemene standaarden die de publieke organisaties wereldwijd kunnen onderschrijven.

Klimaatfinanciering

Op de Klimaattop in Kopenhagen in 2009 werd internationaal afgesproken dat het Noorden een budget zou voorzien voor klimaatfinanciering in het Zuiden. Dit budget zou gebruikt worden voor projecten en programma's in het Zuiden die zich richten op de klimaatproblematiek, de reductie van de emissies en de adaptatie van de (lokale) gemeenschappen. Actueel bestaat de discussie of klimaatfinanciering al dan niet onderdeel moet uitmaken van de financieringslijn ontwikkelingssamenwerking.

Kwijtschelding van schulden

Wereldwijd zijn er momenteel ongeveer 41 arme landen met bovenop de ongunstige economische situatie ook nog een zware schuldenlast. Deze schuldenlast hypothekeert ontwikkelingslanden en maakt het voor hen zeer moeilijk om aan ontwikkeling te werken. Een kwijtschelding van de schuld betekent dat landen hun schuld ten aanzien van een donorland niet meer of slechts gedeeltelijk moeten terugbetalen. Deze kwijtschelding van de schuld wordt door de donor dan ook opgenomen als geleverde financiële hulp binnen de ontwikkelingssamenwerking.

Landencontract

Samenwerkingsakkoorden en samenwerkingsovereenkomsten zijn zeer gelijkend in die zin dat ze redelijk vrijblijvend zijn. Een landencontract is een document waarin beide partijen een overzicht van de huidige stand van zaken en ontwikkeling overeenkomen waarin beide partijen, donor en partner, ook bepaalde ontwikkelingsdoelstellingen vooropstellen en de nodige strategieën, projecten en programma's om deze te bereiken. Voor beide partijen worden verwachtingen ingeschreven in het contract. Uiteindelijk handtekenen beide partijen het document zodat het dezelfde draagkracht krijgt als een echt contract.

Maatschappelijk Middenveld

Het geheel aan particuliere organisaties in de samenleving die verschillende groepen, meningen en belangen vertegenwoordigen. Vakbonden, milieubewegingen, sociale organisaties, werkgeversverenigingen, lobbygroepen, etc. maken deel uit van het maatschappelijk middenveld.

Maatschappijopbouw

De steun aan het ontstaan en/of de versterking van het middenveld en de versterking van de openbare instellingen van de partnerlanden.

Microfinanciering

Lokale ondernemers in het Zuiden hebben vaak geen toegang tot de reguliere financieringsmarkt. Op het einde van de 20ste eeuw ontstonden daarom vormen van microfinanciering waarbij de voorwaarden voor het ontvangen van leningen (o.a. kredietwaardigheid) niet gehandhaafd werden. Lokale ondernemers krijgen via microfinanciering een microkrediet. Dit microkrediet is een kleine lening die de ondernemers in staat stelt om een kleine investering te doen om de toekomst van hun onderneming te garanderen en te bevorderen. Deze microkredieten worden gekenmerkt door de lagere of onbestaande rentevoet waardoor er niet meteen een hypotheek wordt gelegd op de toekomstige ontwikkeling.

Millenniumdoelstellingen

Dit zijn afspraken, ondertekend door alle landen van de Verenigde Naties, om tegen 2015 de belangrijkste wereldproblemen aan te pakken. Er zijn acht meetbare en concrete doelstellingen vastgelegd: de millenniumdoelstellingen. De doelen moeten een einde maken aan armoede, ziektes, ongelijkheid en milieuproblemen.

- (1) Het uitbannen van extreme armoede en honger
- (2) Het uitbouwen van universele basiseducatie
- (3) Het bevorderen van gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen; het versterken van de positie van vrouwen
- (4) Het verminderen van kindersterfte
- (5) Het verbeteren van de gezondheid van moeders
- (6) Het bestrijden van hiv/aids, malaria en andere ziekten
- (7) De bescherming van een duurzaam leefmilieu
- (8) Het ontwikkelen van een wereldwijde samenwerking voor ontwikkeling

Middeninkomens Landen (MIL)

Deze groep landen bevindt zich tussen de Minst Ontwikkelde Landen en de Ontwikkelde Landen. Dit is geen homogene groep aangezien er grote verschillen bestaan tussen de landen onderling op vlak van gemiddeld inkomen. Deze landen zijn tevens zeer gevoelig voor economische, politieke en ecologische schokken. Hun politieke klimaat dat gekenmerkt wordt door corruptie stelt hen niet altijd in staat om deze problemen adequaat op te lossen. Het is belangrijk dat deze landen niet louter ontvangende landen zijn in een Noord-Zuid samenwerking, maar dat zij zelf ook donorlanden kunnen zijn in een Zuid-Zuid samenwerking.

Minst Ontwikkelde Landen (MOL)

Sinds 1968 erkend de VN de MOL als een aparte categorie landen. Deze landen worden gekenmerkt door een zwak ontwikkelde infrastructuur, weinig menselijke middelen, geopolitieke handicaps (enclaves, woestijnvorming) en een hoge schuldenlast. Deze landen zijn in grote mate afhankelijk van buitenlandse hulp.

Monitoring

Monitoring in ontwikkelingssamenwerking bestaat erin dat op vooraf bepaalde tijdstippen gecontroleerd wordt of en in hoeverre de vooraf bepaalde doelstellingen gehaald worden. Belangrijk hierbij is dat niet alle doelstellingen enkel apart worden geëvalueerd maar dat ook een algemene evaluatie van de vooruitgang, met alle doelstellingen in acht genomen, wordt uitgevoerd.

Music for Life

Sinds 2006 organiseert Studio Brussel 'Music for Life', een bewustmakings- en geldinzamelingsactie voor een goed doel waar het Rode Kruis zich voor inzet. Zo voerden ze de voorbije jaren reeds actie rond landmijnen, zuiver drinkwater, moeders op de vlucht voor geweld, etc. In 2009 voerden ze actie rond malaria.

Niet-gouvernementele organisatie (3^e pijler ontwikkelingssamenwerking)

Private organisaties die onafhankelijk van de overheid werken. Als erkende organisatie kunnen ze momenteel aanspraak maken op projectsteun en subsidiëring door de federale overheid.

Noodhulp

Noodhulp wordt verstrekt aan landen of bevolkingsgroepen die het slachtoffer zijn van rampen die door de mens of natuur veroorzaakt zijn. De hulp kan bestaan uit materiële of financiële bijdragen. Noodhulp wordt niet beschouwd als een onderdeel van het ontwikkelingsbeleid en de toekenning van noodhulp hangt niet samen met de beslissingen inzake ontwikkelingssamenwerking.

Noord-Zuidwerking

Binnen ontwikkelingssamenwerking kunnen we de klassieke stroom van Noord-Zuidwerking onderscheiden. Hierbij komt een samenwerking tussen een land in het Noorden (meestal donorland genoemd) en een land in het Zuiden (meestal partnerland genoemd) tot stand met het oog op ontwikkeling.

Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)

Een samenwerkingsverband tussen landen die hun beleid op economisch en sociaal vlak op elkaar willen afstemmen. "De OESO streeft ernaar sterke economieën in haar lidstaten op te bouwen, de efficiëntie te verhogen, vrijhandel te promoten en bij te dragen tot ontwikkeling, zowel in de

ontwikkelde landen als in de landen van het Zuiden. De voornaamste domeinen waarin de OESO actief is, zijn economie en internationale handel, leefmilieu, landbouw en voeding, openbaar bestuur, onderwijs, tewerkstelling, arbeid en sociale zaken, fiscaliteit, technologie, wetenschap en industrie, energie en ontwikkelingssamenwerking.”¹

Overheadkosten

Het deel van het budget dat de organisatie aan de eigen werking besteedt.

Parlementaire controle

Het parlement is een verkozen orgaan bij de overheid. Het parlement en de parlementsleden hebben 4 functies.

- (1) Representatieve functie: het parlement vertegenwoordigt de burger en zijn belangen.
- (2) Wetgevende functie: het parlement overlegt met de regering over wetsvoorstellen of wetsontwerpen.
- (3) Deliberatie functie: het parlement moet discussiëren en debatteren over wetsvoorstellen, steeds met het belang van de burger in het achterhoofd.
- (4) Controlerende functie: de parlementsleden moeten het functioneren van de regering en haar leden nauwgezet opvolgen en controleren. Zij heeft deze taak én de plicht.

Met het oog op ontwikkeling is het zeer belangrijk dat deze parlementaire controle mogelijk is, wordt toegestaan en alle ondersteuning krijgt om deze vrij en onbevooroordeeld uit te oefenen.

Particuliere initiatieven (4e pijler ontwikkelingssamenwerking)

De meeste 4e pijler-organisaties zijn initiatieven van mensen of organisaties die vanuit hun eigen gedrevenheid een project in het Zuiden uitwerken.

Partnerland

Het land waarmee een samenwerkingsakkoord wordt afgesloten met het oog op ontwikkeling. Een samenwerking wordt uitgewerkt om de ontwikkeling van bepaalde domeinen, sectoren of overheidsdepartementen te bevorderen. Dit kan gebeuren via projectsteun, programmasteun of begrotingssteun.

Programmahulp

Een samenhangend geheel van interventies van ontwikkelingssamenwerking die sectoren, thema's en/of regio's overschrijden.

Projecthulp

Deze hulp omvat giften of leningen bestemd voor een specifieke ontwikkelingsactiviteit met een bepaalde termijn. Projecten kunnen kleinschalig

¹ <http://do.vlaanderen.be/beleid/internationaal/oeso>

zijn (de aanleg van een waterput of de bouw van een molen), maar er zijn ook grotere projecten mogelijk zoals inentingsprogramma's of de aanleg van een stuwdam. Ze kunnen gericht zijn op de economische ontwikkeling van het land (wegaanleg), maar ook op de verbetering van de levensomstandigheden.

Samenwerkingsakkoord

Een samenwerkingsakkoord bevat traditioneel een kort overzicht van de huidige stand van zaken en de doelstellingen om, met het oog op ontwikkeling, een samenwerking op te starten. Meestal worden bepaalde concrete initiatieven zoals projecten en programma's ook opgenomen in het samenwerkingsakkoord.

Seksuele en reproductieve gezondheidszorg

Seksuele en reproductieve gezondheidszorg is een verzamelbegrip dat heel wat ideeën en doelstellingen omvat. Inzake ontwikkelingssamenwerking kunnen we het fysieke aspect, het psychologische aspect en het sociale aspect onderscheiden. Het fysieke aspect duidt op de voorzieningen zodat iedereen toegang heeft tot een goede en veilige gezondheidszorg. Vrouwen moeten toegang hebben tot een dokter die hen begeleidt voor, tijdens en na de bevalling. Ook moet iedereen toegang hebben tot afdoende medische begeleiding bij ziekte, dit kan zowel HIV/Aids zijn als andere ziektes of epidemies. Ook preventie valt onder de seksuele en reproductieve gezondheidszorg. Iedereen heeft recht op de toegang tot efficiënte en veilige voorbehoedsmiddelen zodat ze zelf kunnen beslissen over de eigen voortplanting en zo aan family planning kunnen doen. Het psychologische aspect sluit hier nauw bij aan. Mensen moeten bewust worden gemaakt van het belang van voorbehoedsmiddelen, niet louter voor die family planning, maar ook voor de gezondheid inzake seksueel overdraagbare ziekten. Het is belangrijk dat het taboe wordt doorbroken. Het sociale aspect bestaat erin dat seksuele en reproductieve gezondheidszorg geen losstaand beleid is. Het hangt nauw samen met bijvoorbeeld onderwijs. Meisjes worden geïnformeerd over anticonceptie, zwangerschap, bevallingen en postnatale verzorging. Tevens, door het aanbieden van goede opleiding kunnen kinderen hoger opgeleid worden, in aanmerking komen voor betere jobs en hun familie uit de armoede halen. Het is ook bewezen dat meisjes die onderwijs genieten doorgaans later zwanger worden en daardoor ook minder kinderen krijgen.

Slimme ontwikkelingssamenwerking

Het gebruik van de term "slimme" ontwikkelingssamenwerking houdt een normatieve overweging in. Voor N-VA staat een slimme ontwikkelingssamenwerking voor een gelijkwaardig partnerschap waar zowel donor als partner een bepaalde verantwoordelijkheid dragen maar waar de eindverantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van het land, op termijn, bij de

partner zelf ligt. Een slimme ontwikkelingssamenwerking houdt voor N-VA geen impliciet waardeoordeel in.

Structurele hulp

Deze hulp staat voor alle ontwikkelingshulp die niet inspeelt op noodsituaties, maar vanuit een langetermijnvisie wil werken aan duurzame veranderingen.

UNICEF

Het kinderfonds van de Verenigde Naties dat werd opgericht in 1946. Het is de grootste organisatie voor kinderen en hun rechten.

Usurperende bevoegdheden

In de federale staat zijn er verschillende bestuurslagen met elk eigen bevoegdheden en vaak ook eigen financiering. Usurperende bevoegdheden zijn echter net deze bevoegdheden die toekomen aan bijvoorbeeld de deelstaten, maar waarvan de financiering zich op een ander, vaak hoger, bestuursniveau bevindt.

Verenigde Naties ontwikkelingsprogramma

De VN is een internationale organisatie van overheden opgericht in 1945. De VN telt 192 lidstaten. Vrijwel elk internationaal erkend, onafhankelijk land is lid van de Verenigde Naties. Het ontwikkelingsprogramma van de VN (UNDP – United Nations Development Program) is de grootste ontwikkelingsorganisatie ter wereld en adviseert de armste landen om armoede te bestrijden en ontwikkeling te stimuleren.

Verlicht zelfbelang

De realisatie dat de huidige schrijnende ongelijkheid in een snel globaliserende samenleving over veertig jaar grote (terroristische) gevaren zal opleveren voor onze eigen kinderen en kleinkinderen.

Vlaamse Interuniversitaire Raad (3^e pijler ontwikkelingssamenwerking)

De universitaire ontwikkelingssamenwerking van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR-UOS) ondersteunt de universiteiten in het Zuiden. Zo kunnen zij hun rol als actor in de ontwikkeling van hun land ten volle spelen. Hun werking is niet louter gericht op financieren van projecten, maar vooral op uitwisseling van kennis en expertise.

Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand

De Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB) is een vzw. In opdracht van de Vlaamse en de federale overheid dragen zij bij aan de kwaliteitsverbetering van het onderwijs in

ontwikkelingslanden. De kerntaak is technische bijstand verlenen aan programma's in het Zuiden.

Voogdijoverheid

De verantwoordelijke, toezichthoudende overheid. Lokale besturen kunnen in het kader van ontwikkelingssamenwerking een eigen beleid uitwerken, in zover dit aansluit bij en past binnen het kader opgesteld door de overkoepelende overheid (voogdijoverheid).

Voordelige lening

In het kader van ontwikkelingssamenwerking kan de donor beslissen om een voordelige lening aan te bieden aan de partner. Hierbij moet de partner het geleende bedrag nog steeds terugbetalen, maar er kunnen voorwaarden gekoppeld worden aan de technische eisen voor de terugbetaling. Zo kan het interestpercentage bijvoorbeeld verminderd worden indien het geleende geld gebruikt werd voor geslaagde projecten, of wanneer het geleende bedrag efficiënt ingezet kon worden. Ook kan de terugbetalingstermijn aangepast worden in functie van de ontwikkeling van de economie van de partner.

Wereldbank (WB)

De Wereldbank werd opgericht om leningen te verstrekken aan landen die structurele economische hervormingen en infrastructuurprojecten, zoals dammen en wegen, wilden uitvoeren. Ontwikkelingslanden en middeninkomenslanden krijgen leningen op voorwaarde dat ze nationale armoedebestrijdingsplannen opstellen.

Zelfredzaamheid

Het vermogen van een land om te voorzien in de eigen ontwikkeling en uitwerking van eigen projecten, programma's en strategieën om zelf naar een betere toekomst toe te werken. Het doel van ontwikkelingssamenwerking is, op termijn, zelfredzaamheid waarbij het partnerland niet langer afhankelijk is van buitenlandse financiering, opvolging en controle inzake de eigen ontwikkeling van bijvoorbeeld de economie, infrastructuur, onderwijs, overheidsdepartementen, het innen van belastingen en de uitbouw van een gezondheidszorg voor iedere burger.

Zuid-Zuidwerking

Binnen ontwikkelingssamenwerking kunnen we, naast de klassieke stroom van Noord-Zuidwerking, ook nog een stroom van Zuid-Zuidwerking onderscheiden. Hierbij werken twee landen uit het Zuiden samen met het oog op ontwikkeling. Meestal betreft het hier een samenwerking tussen twee Middeninkomenslanden (MIL) of een Middeninkomensland en een Minst Ontwikkeld Land (MOL). Hoewel de Middeninkomenslanden ook nog een partnerland kunnen worden in de klassieke Noord-Zuidwerking, is het mogelijk dat zij parallel aan deze

samenwerking ook zelf een eigen ontwikkelingsbeleid uitwerking in samenwerking met een Minst Ontwikkeld Land waarbij zij dan het donorland zijn en het MOL het partnerland.